

Příloha k protokolu o SZZ č.....
Vysoká škola: PF JU Čes.Budějovice
Katedra:anglistiky
Datum odevzdání posudku diplomové práce:
26.5.2006

Diplomant: Radek Cícha

Aprobace: ČJ-AJ/ZŠ

Recenzent*)
Vedoucí*) diplomové práce
PhDr.Marie Ernestová

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Charakteristické rysy slovní zásoby technických příruček z oblasti výpočetní techniky Characteristic Features of Vocabulary of Computing Science Manuals

(téma)

Výzkumným záměrem předkládané DP je slovní zásoba specifického charakteru, přesněji řečeno odborné termíny oblasti výpočetní techniky. Diplomantovým úkolem bylo zjistit, zda existují české překladové protějšky těchto termínů úplné, částečné nebo nulové, a pokud český text integruje anglicismy, zda se tak děje v podobě autentické či pozměněné v závislosti na původním pravopisu a/nebo výslovnosti a na základě jakých principů tato integrace do českého morfologického systému probíhá. Záměrem práce bylo též zjistit, zda existují synonymní výrazy a pokud ano, zda jsou nějak stylisticky rozrůzněny a pokud se dají česky vyjádřit, zda existuje jednoslovný či víceslovný ekvivalent. Autor zkoumal příručky psané česky i anglicky a původně shromáždil více než 700 excerpt, která později z praktických důvodů omezil na zhruba 500. Podle zadání DP diplomant měl okomentovat excerpané výrazy v rovině lexikálně sémantické, morfologické a stylistické.

V teoretické části práce (str. 13-32) autor pojednal stručně o vlivu angličtiny na češtinu, o příčinách a důsledcích pronikání anglicismů do českého jazyka, o jejich adaptaci grafické a morfologické a nakonec uvedl obecné poznatky o výskytu a způsobech přejímání anglicismů českým publicistickým stylem. Teoretická část se opírá o závěry z odborných publikací (Černá, Čmejková, Daneš, Mathesius, Rejzek, Svobodová, Světlá, Šimandl, Tejsor, Uher a Uhlířová). Zde musím podotknout, že se některá sdělení (např. na s. 29) částečně kryjí s tím, co již bylo řečeno dříve (např. na s. 17-20). Také název podkapitoly 2.1 je trochu zavádějící, protože autor nezmiňuje žádné jiné konkrétní cizí vlivy na češtinu kromě angličtiny, přestože název zní *Vliv cizích jazyků a norem*.

Praktická část DP (s. 33-107) se soustřeďuje na příručky výpočetní techniky, tj. učebnice, propagační texty, softwarové příručky a okrajově i internetové diskuze, přičemž výběr, jak autor deklaruje, podřídil dvěma zřetelům: frekvenci výrazů v textech a jejich funkci ve zkoumaných textech.

Všechny excerpované výrazy autor rozdělil na

1. ty, které zůstávají v původní, tj nepřeložené podobě (s. 35-77) - např. *CD-ROM*, *bit*, *processor*, *jumper*, *monitor*, *motherboard*, *BIOS*, *desktop*, *(super)slimy*, *tower*, *gamepady*, *joysticky*, *trackbally*, *upgrady*, *buffer*,
2. ty, které mají úplný český ekvivalent (s. 78-104) - např. *case*=skříň, *keyboard*=klávesnice, *mouse*=myš, *folder*=složka, *directory*=adresář, atp., a
3. hybridní slova, tj. taková, která se integrují do českého jazykového systému jako anglický slovní základ opatřený českým afixem (s. 104-107) - např. *mnohagigový*, *caddykrabička*, *reinstalace*.

Výhrady k úpravě a obsahu práce:

Angl. anotace: 4. a 5. řádek jsou vybočením z vazby; snad mělo být: *...between the original expressions and their translation equivalents and, as such, have been used as the basis of the linguistic analysis in this thesis. ...the English original has a relevant Czech equivalent ...follows_and...*

Vysvětlivky zkratk: chybí ASCS (uvedený na s. 23)

Další chyby:

Str.

- 12 *...zhodnocení užití excerpt obsahujících...* vyznívá neobratně a nedává smysl
- 14 *Angličtina a čeština jsou jazyky typologicky značně odlišné...*
- 16 *..., avšak není jednoslovný, tzn. nesplňuje...* Bod 2 odshora je deklarován jako *anglicismus ortograficky neadaptovaný*, a přesto obsahuje jako ilustrativní příklady slova *beachvolejbal*, *bodygard*, *striptýz*. Právě tak u anglicismů s *původním pravopisem* uvedené příklady vyhovují jenom částmi slov!
- 19 Namísto *...mají obvykle střední rod...* lépe jsou považovány za neutra...
- 20 *...slovní druhy... většinou jsou odvozeny od...*
- 21 *Top* nelze řadit mezi anglické předpony, vyskytuje se jako N, Aj a V.
- 22 *...vztah k ekvivalentu původem českému jsou...*
- 23 *welfare* **...řídící** nikoli *řidící* systémy
- 27 *noun/modifier* - psaní s lomítkem není obvyklé (vyskytuje se i na dalších stranách)
- 28 *...loyalitu k jejímu vedení...*
- 36 Výraz *disketa* nepatří do deklarované skupiny, protože nevyhovuje úvodní definici pro zařazení; má totiž silně češtině přizpůsobený pravopis.
- 38 V komentáři k termínu *bit* mohlo být uvedeno, že jde o *kříženinu* z výrazů *binary digit*.
- 41 Výraz *skener* má počeštěný pravopis. Tento typ výrazu, podobně jako *disketa* měl být vydělen jako podskupina. *...nikoli přeci, nýbrž přece...* (též str. 102, 106); namísto *extraordinárním* lépe *značně zvláštním oživením*.
- 44 *...System, a tudíž...* Příklad se slovem *čipsety* patří do podskupiny.
- 46 *...uplatnění angličtiny, a tím pádem...* *...ze strany znalosti angličtiny více či méně nezkušených uživatelů...* vyznívá stylisticky neobratně *...neujala, a pokud...*
- 47 *...je malá, většinou šedivá destička...*

- 48 ... *možnost realizací*... Plurální tvar prozrazuje doslovný překlad z angličtiny. ...*ani nějaké dotvoření*.
- 50 ...*nikdy nepřeložených, a pokud*...
- 52 ... *buffer underrun*
- 54 ...*původního anglického, neexistuje, a proto*... ...*ekvivalentům, vytvořeným ve snaze*...
-
- 55 ...v České republice.
- 57 Co za větný člen je *suplement*?
- 59 ...*by se uživatel měl rozhodnout až tehdy*...
- 61 ...*s velkým* či *malým počátečním písmenem*
- 65 ...*kdy se text týká*...
- 66 ...*podoba slova je, řekněme, esteticky nevhodná*...
- 67 nesprávný slovosled: ...*do charakteru námi komentovaného odborného textu*
prostř. odstavec: dvakrát za sebou použito slovo *odvětví* ...*jen výhradně v souvislosti s oborem*...
- 70 ...*proto zde jde*... nebo ...*proto se jedná o*
- 72 ... *a pro? oborovými odborníky užívaný... proto?*
- 73 ...*lze naopak tvrdím*... = nesprávná česká vazba Odkud jsou konkrétní fakta v komentáři na s. 73?
- 74 ... *kapitole věnující primárně termínům*... snad *věnované*...
- 76 ... *tedy _ oddílu následujícím*... snad: *v oddílu následujícím*...
- 77 *Takové přivlastňování, třebaže operačnímu systému je gramaticky zcela bez problémů*... nedává smysl!
- 81 ...*postihnout...je postižena*... v téže větě vyznívá stylisticky neobratně
- 82 ... *i když pravdou je*...
- 91 ...*je nasnadě_ a to je možno*...
- 94 ...*nijak pojem nekomplikujících ...a na více členů sousloví neprodlužujících*. Nesprávný pádový tvar!
- 96 ...*bude nutno se nimi často potýkat*...
- 99 U výrazu *sběrnice* není uveden anglický ekvivalent. ...*a přes snaze (některých) autorů*...
...*dopadá český protějšek jako vítěz*... - nesprávná vazba: lze vyjít jako vítěz, nikoli dopadnout...
- 102 Co je míněno *ideálním pojmenováním*? ...*jakou že má popisovaný problém souvislost s antikou*. = nedokončená výpověď!
- 104 ...*může používat vestavěný infračervený port*... není nominativ! nýbrž akuzativ!
- 106 ...*typu obalu na CD médium* - nesprávný pád!
- 107 ...*jak v případě přeinstalace*. - Lépe: *jako v případě*...
- 112 Čmejrková *K výslovnosti cizích slov v češtině*

Dělení do tří skupin podle charakteru lexémů mělo výstižněji odlišit typ 1 od typu 3 (aspoň úvodní definicí), protože oba typy český morfologický systém integruje za pomoci stejných prostředků - suffixů (případně infixů). Sporné je též uvádění výrazu *audiostop* mezi hybridními, protože oba prvky jsou cizí. Podobně do typu 3 bez výhrad nepatří *přeinstalace* a *přeformátování*, protože jde o jiný případ než je typ *caddykrabíčka*.

Je poněkud v rozporu tvrzení o práci s *nepřehledným množstvím příruček ...a lexikografických prací* a skutečnost, že veškerá excerpta pocházejí pouze ze dvou zdrojů (Heinige a Kristián). Přílohy nemůžeme počítat, protože ty pouze dokreslují stav věcí a nejsou opatřeny žádným komentářem. Právě tak bibliografická část deklaruje řadu excerpovaných titulů, což komentovaný materiál nedokazuje.

Práce je psána česky, což je v pořádku, avšak mnohé obraty působí dosti zvláště; většinou jde o vybočení z větné vazby. Některá souvětí jsou velmi nepřehledná, což značně znesnadňuje pochopení významu. Krom toho, text obsahuje velké množství chyb (chybějící koncovky, nesprávné pádové tvary, předložky). Je škoda, že autor nevěnoval této technické stránce věci více pozornosti.

Co je třeba pochválit je sémantický rozbor; v tomto ohledu práce splnila očekávání. Méně se v ní již promítají zřetele morfologické (t.j. např. slovnědruhovú příslušnost, přiřazování anglicismů k českým rodům). To však autor v průběhu geneze DP nikdy nekonzultoval. Bylo by bývalo přínosnější namísto přílohy na str. 117-138 připojit na dokreslení dvojjazyčný slovníček nejužívanějších termínů. Tím by byl býval splněn požadavek zadání, že práce sice nesmí být *pouhým* soupisem termínů, ale že se v ní přesto mají promítnout i jisté zřetele lexikografické.

Diplomant jistě vynaložil značné úsilí na shromáždění objemného materiálu. Bylo by však bývalo přínosnější, zúžit včas první typ výrazů a provést hlubší jazykovědný rozbor na dvou dalších rovinách kromě sémantické. Takto je práce přínosem hlavně pro uživatele výpočetní techniky, méně již pro jazykovědce.

Závěry práce jsou značně obecné a budí dojem povrchnosti. Právě tak *shrnutí* nevystihuje podstatu výzkumu.

Ze všech výše uvedených důvodů mohu práci hodnotit pouze jako **d o b r o u .**

- dobře-

Návrh na klasifikaci diplomové práce:

.....

podpis vedoucí diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 26.5. 2006.....

Stupeň kvalifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------